

Chios

verdient een
Homerische lofzang

Een Grieks eiland, vlak voor de kust van Turkije: dat staat garant voor een roerige geschiedenis. Die is dan ook volop te vinden op Chios, net als schitterende natuur en lieflijke, rustieke dorpjes. En mooie verhalen, natuurlijk. Homerus werd hier immers geboren.

Yiannis, eigenaar van een kleine maar sfeervolle taverna in Pitios, weet het zeker. Hier in zijn dorp, en nergens anders, is Homerus geboren. Losjes en in overtuigend klinkend Oudgrieks schudt hij enkele citaten uit het oeuvre van de grote dichter uit zijn mouw, waaruit moet blijken dat deze onmogelijk ergens anders het levenslicht kan hebben gezien.

Op zo'n moment ga je als bezoeker natuurlijk niet vertellen dat je ergens hebt gelezen dat ook het plaatsje Volissos de status van Homerus' geboorteplaats claimt en daarnaast nog een reeks dorpen en stadjes, waarvan Kardamila de hoogste ogen schijnt te gooien. Dus knik ik Yiannis respectvol toe en bestel nog zo'n loeisterke Griekse koffie, waar hij gratis een koel glas water bij serveert.

Van Homerus gaat Yiannis naadloos over op de crisis. "De afgelopen twintig jaar gingen veel jongeren naar Athene om er te studeren en te werken. Nu zie je ze steeds meer terugkeren. Mijn neef Dimitros, twee jaar geleden nog contentmanager bij een internetbedrijf, is gaan werken op de boerderij van zijn ouders. Die vinden het vreselijk dat hun zoon niets doet met zijn dure opleiding. Maar wat moet die jongen dan?"

Yiannis glimlacht. Er is ook een voordeel aan de situatie, vindt hij. Dimitros woont nu immers weer op de mooiste plek van heel Griekenland.

Confrontaties

En inderdaad: ga dat maar eens ontkennen. De schitterende rotsformaties, steile heuvelpieken, groene dalen, frisse sinaasappel- en citroenbomen, trotse cipressen: ze verdienen stuk voor stuk een Homerische lofzang.

Chios is een halvemaanvormig eiland, zo'n 8 km voor de Turkse kust, waar het demonstratief met de 'rug' naartoe ligt. Turken en Grieken leven al sinds de opkomst van het Ottomaanse Rijk op gespannen voet met elkaar en op Chios zijn de sporen van de confrontaties tussen beide volken nog duidelijk terug te vinden.

Een ongelukkig voorbeeld daarvan tref ik als ik de volgende dag het kloostercomplex Nea Moni bezoek. Chios heeft zijn hele geschiedenis het twijfelachtige fortuin gehad uitstekend bereikbaar en bovendien vruchtbaar en rijk te zijn, en was derhalve regelmatig het toneel van bloedvergieten. In maart 1822 bijvoorbeeld, toen

het eiland met tegenzin de rest van Griekenland volgde in een opstand tegen de Turkse bezetters. Bij wijze van afschrikwekkend voorbeeld stuurde de sultan een strafexpeditie naar Chios. Tot de tienduizenden slachtoffers behoorden ook de velen die een schuilplaats hadden gezocht in Nea Moni, midden op het eiland.

Een in het kloostercomplex bewaarde glazen kast met de beenderen van de vermoorden herinnert nog altijd aan deze episode. Het jaar 1822 heeft tot de dag van vandaag een sinistere bijklank op het eiland.

Snoepzucht

In het zuiden van Chios is de natuur groener en weelderiger dan in het noorden. De beroemdste begroeiing wordt er gevormd door de mastiekbomen. Deze produceren een soort hars dat ooit gold als medicijn, maar tegenwoordig vooral wordt gebruikt als kauwgom en als smaaktoevoeging van bepaalde soorten ouzo en likeur. Hoe groot het belang van de mastiek vroeger was, blijkt uit het feit dat de Turken in 1822 het zuiden van Chios grotendeels hebben gespaard. Het product was een te populaire lekkernij in de harem van de Sultan om de toevoer ervan in gevaar te brengen. Want om onduidelijke redenen groeien mastiekbomen alleen op Chios. Experimenten ze elders te kweken zijn mislukt.

Wie het stadje Pirgi binnenrijdt, prijst 170 jaar na dato alsnog de snoepzucht van de Turkse haremdames. Onder invloed van de decoratiestijl van Genua, dat Chios in bezit had voordat de Turken het overnamen, zijn alle huizen hier voorzien van prachtige, goed geconserveerde geometrische versieringen.

Ik raak in gesprek met een souvenirverkoper bij wie ik een doosje grijswitte mastiekbokjes heb gekocht. Hij studeerde kunstgeschiedenis, maar probeert nu de kost te verdienen in de toeristenindustrie. Als ik een bewonderende opmerking over zijn dorp maak, legt hij uit dat de versieringen sgraffito worden genoemd en dat de term graffiti ervan is afgeleid. "Een sgraffito bestaat uit in de pleisterlaag gekraste patronen en figuren, die vervolgens grijs worden overgeschilderd."

Terwijl hij verder vertelt, steek ik een paar mastiekbokjes in mijn mond en proef de lichte harssmaak. We praten over de economie, de levende geschiedenis en de fraaie natuur. En worden het over twee dingen roerend eens: Homerus is in Pitios geboren en Pirgi is het mooiste stadje van heel Chios. <

Lezersaanbieding

Griekenland-specialist Ross Holidays biedt Arts en Auto-lezers € 100,- p.p. korting op boekingen uit het reguliere Chios-aanbod. De vanafprijs voor een 8-daagse reis naar Chios (inclusief vlucht en verblijf in een vakantiehuis) komt hierdoor op € 474,- i.p.v. € 574,- p.p. Deze korting geldt bij vertrek in de maanden juli en augustus. Voor info en boekingen: www.rossholidays.nl, 024 642 48 48. Vergeet bij reservering niet te melden dat u Arts en Auto-lezer bent.

Praktisch
Chios is qua grootte het vijfde van de Griekse eilanden. Het behoort tot de Noord-Egeïsche eilanden en meet ongeveer 50 bij 29 km. Het eiland kunt u in één dag met de auto rondrijden, maar beter is om één dag voor het noordelijk en één dag voor het zuidelijk deel uit te trekken. Beste reistijd: begin mei tot eind oktober. In het zomerseizoen vliegt Transavia op Chios. Omdat er weinig directe vluchten op het eiland zijn, is Chios geen typisch toeristeneiland. Het heeft een goed weggennet, maar vanwege de kronkelige wegen rijdt men er zelden sneller dan 60 (auto) of 40 (scooter) km/u. U kunt er uitstekend met Engels terecht. Dat komt door het relatief grote aantal uit Amerika en Canada teruggekeerde Griekse emigranten.

